

c) *Predicatul exprimat prin gerunziu*. Gerunziul, provenit din formele fixate în **-ШТЕ** și în **-ШЕ** ale participiilor active, apare în textele documentelor slavo-române ca un rezultat al tendinței de restrângere a flexiunii acestor participii¹. Întilnit rareori în textele slave vechi, gerunziul, categorie gramaticală nouă, a căpătat o largă folosire în textele slavone, în general, și în redacția slavo-română, în particular. Așa fiind, de-a lungul secolului al XV-lea gerunziile cu valoare predicativă înregistrează și ele o vădită creștere numerică. Spre deosebire de participii, care apar aproape exclusiv în formule religioase sau de cancelarie, aceste gerunzii se întilnesc și în cuprinsul documentelor de danie și întărire, și chiar în corespondență.

Printre cele mai vechi dintre documentele pe care le-am cercetat, unde apar gerunzii cu valoare predicativă, poate fi citat documentul de danie al voievodului Vladislav către mănăstirea Vodița: **С҃А К҃ЪК ОУСТ҃АЕНЕШЕ И ПРНЛОЖНЕШЕ** на кѣскко лѣто ут дома господскаго „toate acestea așezându-le și dăruindu-le în fiecare an din casa domnească“ (<1374>, Arh. St. Buc., S.I., nr. 1). Într-un document de danie emis de cancelaria voievodului Radu cel Mare găsim: **ВНДѢХОМ СВѢТІА ЦР҃КВИ СЕБѢСНРЕВІШЕ УТ БЛАГОЧЕСТНЕМЪХ ГОСПОДАХ И Х҃ИТОРЕХ** „am văzut sfintele biserici sărăcite de danii și de ctitori“ (1500, ian. 31, Muz. Ist. Buc., nr. 39. 371). Într-o scrisoare a voievodului Radu cel Mare, adresată brașovenilor, se afirmă despre un sas: **А ИИ СЕТ҃АЕШИ ТАКО Е БЕЖАЛ БЕЗ НЕГОРѢ КОЛО И БЕЗ НЕГОРО ЗНАНІЕ** „dar acesta, ridicându-se așa, a fugit fără voia lui și fără știrea lui“ (1496—1507, Arh. St. Br., nr. 209).

3. Complementul

a) *Complementul drept*. Spre deosebire de sintaxa slavei vechi unde — în propozițiile negative — complementul drept al unui verb tranzitiv era la cazul genitiv², în limba documentelor slavo-române această particularitate se întilnește extrem de rar³. Datorită procesului de trecere de la sintetism la analitism — care a determinat reducerea formelor cazuale — și sub influența limbii române, în locul genitivului negației se folosește în marea majoritate a textelor cazul acuzativ. De ex.: **АЗЪ ДА НЕМАМЪ НИ ЕДИС ПАГ҃УБЪ... ПАГ҃УБЪ ДА НЕМАМЪ** „eu să nu am nici o pagubă... pagubă să nu am“ (cca 1478—1479, Arh. St. Br., nr. 457).

b) *Complementul circumstanțial*. Prin largă lui folosire, gerunziul cu această funcție ocupă un loc aparte, ca și în sintaxa limbii române⁴. Astfel, prin gerunzii se exprimă:

1. *Complementul circumstanțial de mod*: **СЕГО РАДІ ПОТ҃Р҃ДНЕНШИ СЕ К҃ЪЗДЕНГОХОМ, ЕЛНКО МОШНО УСКОВНХОМ** „de aceea, trudindu-ne, am ridicat-o,

¹ Vezi I. Bogdan, *Relațiile*, p. XXXII; A. Vaillant, *Manuel*, p. 255; K. Mircev, *Грама, тика*, p. 218; I. Borkovskij, *Синтаксис древне-русских грамот. Простое предложение*, Lvov-1949, p. 210.

² Vezi A. Vaillant, *Manuel*, p. 184—185.

³ Iată un exemplu în acest sens: **АЩЕ ЛИ МИ НЪ НЕ ДОП҃СТИТЕ, НЕ ИМАТЕ МИРІ СЪ МНОМ** „dacă, nu mi-i veți trimite, nu veți avea pace cu mine“ (cca 1432—1433, Arh. St. Br., nr. 303).

⁴ Vezi și *Gramatica*, II, p. 151.